

Barna (levél) rozsda (*Puccinia recondita* f.sp. *tritici*) búzában és árpában

Автор(и): проф. д-р Иван Киряков, Добруджански земеделски институт в гр. Ген. Тошево; гл.ас. д-р Йорданка Станоева, Добруджански земеделски институт в гр. Ген. Тошево

Дата: 04.05.2017 Брой: 5/2017

A ***Puccinia recondita*** okozza. Bulgária körülményei rendkívül kedvezőek a betegség kórokozó számára, amely hazánkban elterjedt. Minden évben fejlődik, különösen intenzív csapadék és meleg napok (20-25°C) esetén, de egyes években epifitotikusan jelentkezik és jelentős veszteségeket okoz.

A búza barna rozsda (levélrozsdá) hazánkban szinte minden évben többé-kevésbé fejlődik, ezért jelentős gazdasági jelentőséggel bír. A szárrozsdától és a sárga rozsdától eltérően a kártétele viszonylag alacsony, de minden évben előfordul. A termésveszteség leggyakrabban 10%-ig terjed, de a kórokozó fejlődésére kedvező körülmények között elérheti a 30%-ot. Már a búzanövény legkisebb barna rozsdás fertőzése is befolyásolja a

kalászok magszámát és az ezermagtömegüket. A legnagyobb veszteségeket akkor figyelhetjük meg, amikor a betegség a zászlólevelet és az azt megelőző levelet érinti. Viszonylag korai előfordulás és erős fejlődés esetén a növények visszamaradnak a növekedésben, kevesebbet hagymáznak és kisebb kalászokat képeznek, a szem minősége pedig csökken.

A barna rozsda tünetei a leveleken és a levélhüvelyeken figyelhetők meg a keléstől a tenyészidőszak végéig, de a száron és a kalászokon nem. A leveleken, főleg a felső oldalon, apró, barna vagy rozsdabarna színű, felületükön egyenletesen szórt szóriumok keletkeznek, amelyek mérete nem haladja meg az 1-2 mm-t. A szóriumok körül, a fajta érzékenységétől függően, szélesebb vagy keskenyebb klórotikus gyűrű jelenik meg. Erős barna rozsda fertőzés esetén a levél a főér köré csavarodik, majd kiszárad. A tenyészidőszak végé felé a levelek alsó oldalán és a levélhüvelyeken apró, fekete, fényes teleutoszpórák képződnek.

A magas nitrogén-trágyázás és az érzékeny fajták termesztése a betegség korai tavaszi megjelenéséhez és terjedéséhez vezethet, de általában a tömeges fertőzés a kalászköltés után kezdődik, a későn érésű fajtákat súlyosabban érintve. A növények kritikus időszaka a zászlólevél megjelenésétől a virágzás végéig terjed, különösen az első szírom megjelenésétől a teljes kalászköltésig.

Védekezési lehetőségek:

A barna rozsda elleni szervezési, gazdasági és agrotechnikai intézkedések a következőket tartalmazzák:

- Ellenálló fajták használata. A Dobrudzsai Mezőgazdasági Intézet fajtái különböző mértékű ellenállósággal rendelkeznek a kórokozóval szemben. A betegség egyes években való előfordulása a kórokozó populációdinamikájához, azaz az évenkénti fajtaváltozatok sokféleségéhez kapcsolódik;
- Optimális vetésmag-mennyiség és kiegyensúlyozott műtrágyázás. A magas vetőmag-mennyiség a túlzott nitrogén-trágyázással kombinálva növeli a növények érzékenységét, és sűrű állományhoz, ezáltal hosszabb ideig tartó nedvességmegtartáshoz vezet;
- Az önkéntes növények időben történő megsemmisítése, amelyeken a kórokozó sikeresen áttelel.

Vegyi védekezés:

* A vegyi eszközök közül a betegség ellen bejegyzett gombaölő szerek használhatók, amelyek többsége a sárga rozsda, a korai levélfoltosság, a Fusarium kalászbetegség és a lisztharmat ellen is be van jegyezve: Aviator Xpro 225 EC – 80-125 ml/da, Amistar Prime – 70 ml/da, Verben – 60-100 ml/da, Elatus Era – 50-100 ml/da, Zantara 216 EC – 125 ml/da, Cayunis – 80-100 ml/da, Opulent – 50-100 ml/da, Prosaro 250 EC – 100 ml/da,

Revystar – 75-100 ml/da, Soligor 425 EC – 70 ml/da, Riza 25 EW – 50 ml/da, Tesoro 250 – 100 ml/da, Sinstar – 70-80 ml/da, Sielex – 80 ml/da vagy 100 ml/da vagy 133 ml/da (az adagot a fertőzés mértéke határozza meg), Mirador Forte 160 EC – 125 ml/da, Custodia – 100/125 ml/da, Comrade – 80/100 ml/da, Magnelo EC – 100 ml/da, Univoc – 120/150 ml/da, Soleil – 120 ml/da, Magnelo EC – 120 ml/da

** A növényvédő szerek listája 2025.05.09-én frissült.*